شەماڵی عەبە رەش لە نێوان دوو جەمسەری شانۆیی دا ... حەیدەر عەبدولڕەحمان

ناکرێت
وا بە سووك و سانایی بە سەر ئەو ڕۆڵەدا تێپەڕین کە ئەکتەرێکی وەك (شەماڵی عەبە رەش) لە نمایشی (باوك) لە نووسینی (سترانبیرگ) و وەرگێڕانی (دلاوەر قەرەداغی) و دەرهێنانی (سدیق عەزیز) بینی، ئەگەر لە سەری نەوەستین و بە وردی و بە دیدێکی ڕەخنەییانە تێی نەڕوانین، بەو ناوەی ئەو نواندنە لە دوو
جەمسەرەوە بایەخی تایبەتی خۆیان هەبوو،
چ وەك
وەرچەرخانێکی نوێ لە ڕەوتی هونەریی
شەماڵی عەبە رەش لە ماوەی زۆتر لە چل
ساڵی کاری هونەری دا لە بواری دراماو شانۆدا،
چ لە ئاستی نواندن
لە سەردەمی نوێ ی شانۆی کوردی و
ئاستەنگەکانی نواندن و داهێنانی ئەکتەر.

بینەر
دوای بینینی نمایشەکە،پێویستی بەوە هەیە بزانێت ئاخۆ فاکتەرەکانی ئەو گۆڕانکارییانە
چین لە تێپەڕاندنی ئەکتەرێك لە قاوغێکی
تەقلیدی گشتی، بەرەو قۆناغێکی تری نا تەقلیدی،
لە نواندندا ؟

ئایا سەرچاوەی
ئەو تێپەڕاندنە سینۆگرافیای جەستەی ئەکتەرو دەنگ و ئیلقاو پێرفۆرمانسی ئەکتەرە

بۆ راگرتنی ریتمی نمایش و بە هاوسەنگ راگرتنی رەگەزی وروژاندن
لای بینەر، یاخود کاریگەری دەرهێنەرە بەسەر ئەکتەرو ستایل و
فۆرمی دەرهێنانی؟

بەڵام
رەهەندێکی لۆژیکی و رەهایە کە چەند ئەوەندەی دەرهێنەر کاریگەریی
خۆی بەسەر
ئاستی نواندنی ئەکتەردا بە جێ بهێڵێ، ناتوانێت ئەکتەرێك دروست
بکات لە سنووری
دەسەڵات و توانستی جەستەیی خۆی تێیپەڕێنێ
و بیکات بە ئەکتەرێکی داهێنەر (ئەگەر) ئەکتەرەکە خۆی خاوەنی
خەیاڵ و پڕفۆرمانسی
تایبەتی خۆی نەبێت و ئازاد نەبێت لە بەرجەستە کردنی توانستەکانی
خۆی لە شانۆدا،
هەر ئەوەشە وای کردووە توانستی ئەکتەرەکان لە یەك نمایش و لەژێر
دەسەڵاتی
یەك دەرهێنەردا، یەکێك جیاوازی هەبێت
لە گەڵ ئەوی تردا ..

بۆیە ئەو
نواندنەی شەماڵی عەبە رەش لە(باوك)
دا ئەنجامی دا، بە پلەی یەکەم موڵکی ئەزموونیی
تایبەتی خۆی بووە لە گەڵ نواندندا، بەڵام زۆر زەمینەی تر
هەبوون یاریدەدەر بوون
بۆ شەماڵ، بۆ ئەوەی بتوانێت ئەو ڕۆڵە
بەشێوەیەك بەرجەستە بکات، ببێتە خاڵێکی وەرچەرخان لە ژیانی
هونەریی
ئەودا لەوانە:

1.شەماڵ عەبە رەش لەو
تەمەنەی ئێستای دا و بەو روخسارە سپی رەنگە، لە رووی فۆرمەوە
روخسارێکی درامایی هەیە بۆ ڕۆڵی کاراکتەرە بەتەمەنەکان، کە
پێویستی بە ئارایشت نەبێت، سیمایەك لە هێمنی و دنیا
بینی پێوە دیار بێت، زۆر لە ئەکتەرە ناودارەکانی جیهان چەشنی
(ئەنتۆنی کوین) سوودیان
لەو قۆناغەی تەمەن وەرگرتووە بۆ هەندێ
ڕۆڵی گرنگ لە کەسایەتیە جیهانییەکانی وەك
(زۆربا) و (عومەر موختار) کە رەنگە ئەکتەرێکی تر چەند لێوەشاوە

بێت، نەتوانێت ببێت بە ئەلتەرناتیفی (ئەنتۆنی کوین) بە هۆی تەمەن و سیمای درامیانەی.

بێگومان ئەکتەر لەو قۆناغەدا هەوڵی ئەوە دەدات سوود لە ئەزموونی رابووردووی ئەو تەمەنە وەرگرێ و لە رۆڵێکی لێوەشاوە لەگەڵ کەسایەتی خۆی بەرجەستەی بکات، یان زۆرێك لە هەمومی تایبەتی خۆی لە ناو ئەو کاراکتەرەدا بدۆزێتەوە و بیەوێت ئەو هەمومەی خۆی لەو دەرفەتەدا لە کار اکتەرەدا بەرجەستە بکات ..

شەماڵ

لەو نمایشەدا بە دوو فۆرم نواندنی ئەنجام دا، لە یەکەمدا وەك ئیمبراتۆرێکی بە دەسەڵات و بەهێز و خاوەن بڕیار لە ناو کۆشکدا، کە ریتمی نواندنەکەی فۆرمێکی ئاسایی هەبوو، لە رووی جەستەییەوە هاوسەنگ بوو، خۆ ئەگەر تەواوی نواندنەکە لە سەرەتای نمایش تا کۆتایی بەو فۆرمە بڕۆیشتایە، ئەوە شەماڵ وەك هەر ئەکتەرێکی دیکەی ئاسایی نمایشەکە دەردەکەوت، بەڵام لەقۆناغی دوای شکست هێنانە دەروونییەکەی، فۆرم و ریتمی نمایش کردنی، شێوازێکی دیکەی وەرگرت، کە لەرووی جەستەییەوە هاوکوف بێت لەگەڵ ئەو حاڵەتە دەروونییە ئاڵۆزییەی بە هۆی تەوژمەکانی گومان و کاریگەرییەکانی لە سەر تەندروستی دروست بوون، ئەو حاڵەتە جوانییەکی بە فۆرمی نواندنەکە بەخشی و ریتمی نواندنی لای ئەکتەر بەرز کردەوە و ئاستی وروژاندنی بینەریشی لەگەڵ خۆیدا بڵند کرد.

بۆیە بینەر بە ئاسانی درك بەوە دەکات کە ستاتیکای نواندن لە قۆناغی دووەمدا زۆر کاریگەرترو سەرنج راکێشتر بوو لە وەی یەکەم .

2. کاراکتەر لە هەندێ نمایشدا دەبێتە فاکتەری سەرەکی بۆ دەرکەوتنی

ئەکتەرو سروش بەخشین بە ئەکتەر، بۆ ئەوەی بتوانێت وەك پێویست ئەو کاراکتەرە
سەرەکییە بەرجەستە بکات، کە پاڵەوانی نمایش و داینەمۆی هاوسەنگ راگرتنیەتی.

بۆ نموونە
زۆرینەی کاراکتەرە سەرەکییەکانی شکسپیر چەشنی هاملێت و ئۆتیللۆو لیر پاشاو رۆمیۆ
جولێت و ماکبێس، کاراکتەر فاکتەری سەرکەوتنیانە، ئەو کاراکتەرانە بوونەتە
سروش و ئیلهام بۆ ئەکتەرێکی وەك (لۆرانس ئۆلیڤیە) تا ببێت بەو ئەکتەرە جیهانییە،
شەماڵ لەگەڵ کاراکتەری (ئەدۆلیف) ی کابتن هاوسۆزییەکی زۆری پێوە دیار بوو،
تێگەیشتنێکی تەواوی هەبوو لە کەسایەتی و لە رووی دەروونی و هزری و رۆشنبیریی
و سایکۆلۆژییەتی ئەو کاراکتەرە، ئەو تێگەیشتنە شەماڵی کردبوو، بە وێنەیەکی
کۆپی کراوی کەسایەتی ئەو .

3. تێکستەکەی سترانبیرگ ـ بە تایبەتی کاراکتەری ئەدۆلیف ـ ی کابتن و زاناو نووسەرو
توێژەر و رووداوە نیمچە تراژیدییەکانی ناو تێکستەکە، زەمینەیەکی لە بار بوو
بۆ ئەوەی ئەکتەر سۆزێك لە گەڵ کەسایەتی و رووداوە واقعیەکانی پەیدا بکا،
ئەو سۆزە وزەو دەسەڵاتێکی زۆتری پێ ببەخشێت،
بە تایبەت لە دواین دیمەنەکانی کۆتایی دا، کە قۆناغی رادەست بوون بوو، بە
چارەنووسێکی تاڵی چاوەڕوان نەکراوو بە سەردا سەپێندراو، لە دەرەوەی ویست و دەسەڵاتی خۆی، کە لەلای ئەو لە خەون
دەچوو..

لە هەمان
کاتیشدا چۆن کاراکتەر کاریگەری دەروونی بە سەر ئەکتەرەوە هەبوو بۆ پەلکێش
کردنی بەرەو داهێنان، بە هەمان شێوە
کاراکتەر هەمان رەنگدانەوەی هەبوو بە سەر حاڵەتی سایکۆلۆژی

بینەریش، ب□ ئەوەی
کارل□ك کردنی لە گە□ کاراکتەرەکە بب□تە کارل□ك کردن□کی فیزیکی و
دەروونی ب□
ئاو□تە بوون لە گە□ نمایش، کەواتە سەرچاوەی سەرەکی و بنە□ەتی ب□
پەیوەندی
ن□وان نمایش و بینەر ئەکتەر بوو، ب□ و□نا کردنی کاراکتەر□کی
بەه□ز.

4.ئەم ئەزموونە نو□یەی شەما□ عەبە رەش ـ دەرفەت□ك بوو ب□
قەرەبووکردنەوەی سا□ا ن□کی ز□ری ب□ دەنگی
لەگە□ شان□دا لە کوردستان، ئەو خەونەی گە□انەوە ب□ سەر تەختەی
شان□و پ□
کردنەوەی ئەو ب□شاییە و ئاو□زان بوونەوەی لەگە□ نواندندا، شەما□ی
خستە بەردەم تاقیکردنەوەیەکی قورس، کە هەموو دەسە□اتەکانی
خ□ی لەو تاقیکردنەوەیەدا بەرجەستە بکات
و دەرفەتەکە وەك پ□ویست بق□ز□تەوە، ب□ ئەوەی ئەو بەرهەمە بب□تە
شوناس□ك
ب□ ئەو ..

کەواتە
شەما□ی عەبە رەش وەك ئەکتەری سەرەکی
نمایش ـ لە چەند گ□شەیەکەوە بوونی خ□ی لە نمایشەکەدا بەرز راگرت:

1.فاکتەری سەرەکی راگرتنی ریتمی نمایش بوو بە ه□ی بەهاوسەنگ
راگرتنی نواندن، ئەمەش دەسە□اتی
ئەکتەر نیشان دەدا ب□ بە ئەلتەرناتیف
بوونی فەراغی سین□گرافیاو هەند□ لایەنی تری ستاتیکای شان□یی،
یاخود ب□ پ□ کردنەوەی
گرفتەکانی دەره□نان.

2. سەرچاوەی وروژاندنی بینەر بوو، ب□ چ□ژ وەرگرتن لەنواندن و
ف□رمی نمایش، لە پا□ ک□مە□ە ئەکتەر□کی
دیکەی بە توانا، کە ز□ر□ك لە دەسە□اتەکانی خ□یان لە یەکتر
وەردەگرت، ب□
ئەوەی ئەکتەر لە نمایشەکەدا بب□تە سەرچاوەی سەرەکی راگرتنی ریتم
و چ□ژی شان□یی.

3.ئەو نواندنەی شەما□ی عەبە رەش لە باوك دا بەرجەستەی کرد،

کاریگەری ئەرێنیانەی بە سەر بەرز کرنەوەی ئاستی نواندنی ئەکتەری کورد بە
جێ هێشت و ئاستی نواندنی لە شانۆی کوردی بەرەو قۆناغێکی تر تەکان پێدا.